

Probleme de existență și supraviețuire a omului în lumea contemporană

Sava Balan, dr., conf. univ.
Larisa Noroc, dr., conf. univ.
Bogdan Țirdea, lector superior

Summary

In the article "Men's problems of existence and survival in the contemporary world", exposes the idea that the 20th century has experienced imposing achievements due to the remarkable advancement in science, as well as it has been the century of global conflicts and moral confusion. For the improvement of the situation some directions can be highlighted. They are related to the globalization of humanity, to the integration of the human community, to the increasing of new scientific conceptual guidelines, this meaning to socialize and technologize the society. As men is gifted with the necessary capacities of adequately understanding the situation, let us hope that the problems related to survival will soon be solved.

Secolul XX a cunoscut realizări impunătoare ce țin de confortul vieții omului. Aceste realizări au fost posibile datorită avansării remarcabile în știință. Totodată acesta a fost și secolul conflictelor mondiale și a confuziei morale. Pe de o parte, dezvoltarea științei și civilizației a permis oamenilor să se bucure din plin de viață. Pe de altă parte, a contribuit la apariția problemelor globale.

Au apărut probleme serioase legate de condițiile umane. În procesul industrializării și modernizării se distruge societatea, familia, iar violența, criminalitatea atenționează omenirea de criza ce se apropie, care amenință însăși existența ei. Scopul suprem pe care ar trebui să-l evidențieze astăzi societatea este supraviețuirea.

Analiza poziției omului în condițiile largirii influenței tehnicii, tehnologiilor, științei contemporane, a schimbărilor culturale, arată că progresul științific și social este posibil și necesar doar în baza dezvoltării mai intense a domeniilor: moral, spiritual, social, politic. Aceasta ar spori cu mult posibilitatea supraviețuirii societății umane în noile condiții de existență.

Creșterea numerică și modificarea calitativă a necesităților omului a condus la intensificarea activității de producere și la epuizarea resurselor naturale. Începând cu perioada postbelică, în rapoartele și studiile savanților din Occident sunt evidențiate consecințele negative ale progresului tehnico-științific, ale activității intensive a omului.

Pentru a evita o astfel de desfășurare a proceselor naturale omul, societatea contemporană, care sunt responsabile pentru destabilizarea biosferei din necesitatea absolută a supraviețuirii sunt determinați să-și modifice esențial atitudinea față de natură. După cum se evidențiază în „Lumea la răspântie”: „Este necesară elaborarea unei strategii a supraviețuirii, care înseamnă restructurări pe orizontală ale sistemului mondial de relații între țări și regiuni și pe verticală, sau schimbări și de atitudine individuală, prin modificări în sistemele de valori și obiective sociale” [3, p. 15].

După părerea unor savanți, șansele supraviețuirii omului în secolul XX sunt 50:50. De aceea se elaborează noi programe de activitate, orientate spre ameliorarea situației. În ele se propun noi modele de coexistență al omului, a societății, a biosferei [4, p. 2].

La etapa actuală de dezvoltare a societății se pot evidenția câteva direcții care ar determina schimbări mai esențiale în existența și supraviețuirea de mai departe a omenirii.

O direcție ar fi globalizarea omenirii, intensificarea integrării țărilor și formarea unor comunități mari umane. În fața pericolului global omenirea este în căutarea noilor strategii de

socializare a omului, de implantare în viață a toleranței, stimei față de performanțele altor culturi umane. Crește rolul consensului în soluționarea problemelor globale de conflict. Apare strategia nonviolentei ca o necesitate fundamentală de supraviețuire a civilizației. Altă direcție ține de informatizarea, intelectualizarea, ecologizarea societății.

Am mai accentua, că nu este posibil de a se organiza schimbări organizatorice majore în societate spre supraviețuirea ei, fără a modifica și cultura organizațională a populației implicată în acest proces.

Întocmai, ca și în multe țări ale lumii, și în R.Moldova au apărut un șir de probleme care afectează serios procesul de supraviețuire a cetățenilor. Problemele au fost generate, în mare măsură de lipsa unui interes sporit din partea instituțiilor abilitate și pasivitatea totală a acestora de a redresa starea de lucruri din sfera materială și spirituală.

Pentru ameliorarea acestei stări de lucruri sunt necesare mai multe intervenții de ordin științific, organizatoric, informațional și mediatizațional, economico-financiar și chiar politic. Este necesară o coordonare cu toate instituțiile de stat în elaborarea unui program bine ajustat și optimal implementat pentru ameliorarea stării de lucruri.

Din 1985 înapoi, noi am început restructurarea societății, din 1992 s-a început o nouă reorientare social-economică, astfel schimbând relațiile de proprietate și formele organizării muncii, s-au început reevaluări în toate sferele social-economice și umane. Însă politica promovată de guvernanți a denaturat aspirațiile, drepturile cetățenilor stipulate în Constituția R.Moldova – la viață, sănătate, la securitate. Ca rezultat, timp de mai mult de 20 de ani ne aflăm la aceeași etapă de dezvoltare – la perioada de tranziție de la fostul sistem dictatorial spre unul democratic. În prezent ne-am blocat undeva la mijloc.

Ca rezultat, în societate apar un șir de fenomene negative: disconfortul psihic și stresul cotidian. Apare agresivitatea, depresia umană, sinuciderea (suicidul), izolarea ca fenomen social. Toate acestea duc spre autodistrugerea societății.

Ar trebui ca și societatea civilă să contribuie la rezolvarea multiplelor probleme, începând de la cele psihologice, conștiinței omului și a societății în întregime, aspecte a moralității, a comportării cetățenilor, culturii comunicării, culturii sanitare, a procesului producției și odihnei omului, recuperarea psihologică, medicală, profesională etc. Însă, deocamdată societatea civilă este slab dezvoltată în țara noastră și nu-și îndeplinește pe deplin această obligațiune.

Un factor care influențează supraviețuirea în Moldova este lipsa dezvoltării durabile, trainice a societății. Pentru rezolvarea acestei probleme este necesar ca politica economică, socială, a mediului, a investițiilor, a forței de muncă, a învățământului, a sănătății etc. să-și coreleze acțiunile conform anumitor priorități care trebuie să fie evidențiate de către guvernul R.Moldova.

În prezent ne-am pomenit în situația, când a supraviețui înseamnă a schimba în mod radical modelul de dezvoltare a sistemelor sociale, și chiar modul de activitate vitală a fiecărui individ. Acest lucru poate fi rezolvat în condițiile menținerii și protejării mediului ambiant real, a biosferei în întregime, nu numai pentru generațiile prezente, dar și pentru cele următoare.

Supraviețuirea și continuitatea dezvoltării societății trebuie să se desfășoare și să se mențină în absența creșterii cantitative a diversilor parametri tradiționali ca sporirea economică și presiunea

permanentă asupra schimbării biosferei. Existența și supraviețuirea este posibilă în condițiile menținerii biosferei naturale pe majoritatea teritoriilor Planetei și scăderii consumului energiei până la un nivel ecologic optimal.

Întrucât supraviețuirea reprezintă un fenomen care se situează deasupra unui nivel minim de bunăstare și orice nivel aflat sub cel minim nu este viabil, apoi întreaga istorie a omenirii a fost și este o luptă a omului pentru hrană [2, p. 20]. Și în prezent, la începutul sec. al XX-lea sărăcia și mizeria au atins indicii îngrozitori, fapt care vorbește despre încălcarea drepturilor omului de a fi adăpostit de foame. Foametea este cea mai degradantă dintre toate nenorocirile, ea dovedește incapacitatea civilizației de a satisface necesitățile minime de hrană a omului. Foamea este un blestem al existenței umane. Ea poate fi considerată ca o rușine a secolului, o sfidare a civilizației contemporane. Aceasta este situația în lumea contemporană.

Și R.Moldova întâlnește mari dificultăți în privința asigurării securității alimentare. Deși natura a fost milostivă cu noi, statul, în prezent, nu poate asigura cu hrana necesară propria populație. Foamea s-a extins în întreaga societate fapt ce a adus la polarizarea ei. Insecuritatea alimentară a căpătat proporții de amploare, constituind o gravă problemă națională. Nivelul de trai al aproximativ 80% din populația republicii se află mai jos de pragul sărăciei. Lupta pentru asigurarea minimului necesar de pâine a devenit principala activitate vitală a populației.

În așa caz este imposibil ca statul să-și asigure prosperitatea economică cu un popor flămând și o securitate alimentară instabilă și mai departe. Securitatea alimentară rămâne un ideal. În aceste împrejurări, statul ar trebui să elaboreze un program optimal pentru a opri penuria crescândă de produse alimentare și să îmbunătățească considerabil situația în această direcție.

Deci, realitatea lumii de astăzi se caracterizează prin existența nesfârșitelor probleme și tragedii globale, care pun în pericol supraviețuirea întregii societăți. Aceste probleme de existență și supraviețuire ale lumii contemporane nu pot fi rezolvate decât printr-o schimbare radicală a mentalității omului, realizată în baza redimensionării conținutului valorilor, normelor, principiilor morale. Pentru supraviețuirea omului, societatea trebuie să valorifice potențialul principiului umanismului moderat, care fiind plasat la baza comportamentului uman, ar crea condiții favorabile pentru existența omului, societății și biosferei. Folosirea optimală a potențialului uman ar contribui la reproducerea stabilității proceselor naturale, ar asigura o dezvoltare durabilă a întregii societăți.

Capacitatea de supraviețuire depinde de capacitatea de schimbare radicală a mentalității omului contemporan. Întrucât omul este înzestrat cu capacitățile necesare pentru a înțelege adecvat situația să sperăm că problemele existente în prezent referitor la supraviețuire vor fi rezolvate în curând.

Bibliografie

1. Manea, Gh., Leca, Aureliu, Complexitatea factorilor lumii contemporane. Managementul energiei, București, Ed. AGIR, 2007.
2. Manoliu, M., Ionescu, Cristina, Dezvoltarea durabilă și protecția mediului, București, Ed. H.I.A, 1998.
3. Meșerovici, M., Pastel, E., Omenirea la răspântie. Al doilea raport către Clubul de la Roma, București, Ed. Politica, 1975.
4. Raeș, Marta, Adevărul, București, 2007.

5. Țirdea, T., N., De la intelectul social la cel noosféric – calea spre supraviețuirea omenirii, În: Analele științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”, vol.I, Chișinău, 2000.